

عجایب هفت گانه

به تحلیل یک استاد دانشگاه هاروارد، تقاضای هسته‌ای شدن به طرز فزاینده‌ای در جهان رو به گسترش است.

بود: نخست این که اگر جهان مسیری را که در پیش گرفته است ادامه دهد، احتمال موفقیت حمله هسته‌ای یا بیولوژیکی تروریستی جهانی در پنج سال آینده قوت می‌گیرد و دوم این که "اگر امروز نقشه‌ای از تروریسم و سلاح‌های کشتار جمعی طراحی شود، همه راه‌های آن از میان پاکستان می‌گذرد."

بی‌ثباتی و تزلزل حکومت پاکستان در طول هشت سال گذشته موجب شده است که دولت این کشور تعداد زرادخانه‌های هسته‌ای و مواد ساخت سلاح‌های هسته‌ای خود را تا سه برابر افزایش دهد. طی همین مدت، رهبری القاعده هم از افغانستان به مناطق بی‌حکومت در مرزهای پاکستان انتقال یافته و قدرتش در این کشور بیشتر شده است. از طرف دیگر، در درگیری‌های پاکستان و هند، دو کشور بارها تهدید به حمله هسته‌ای به یکدیگر کرده‌اند.

بنابراین، از نظر آلیسون، خطرناک‌ترین تهدید برای آمریکا، دستیابی القاعده به بمب هسته‌ای می‌باشد؛ چراکه این گروه از اوایل دهه ۹۰ به صورت جدی به دنبال سلاح‌های هسته‌ای بوده است. پیش از این اسامه بن‌لادن دستیابی به سلاح هسته‌ای را هدف غایی خود برای کشتن ۴ میلیون آمریکایی خوانده بود.

گسترش بدبینی و عقاید منفی در مورد نظام منع گسترش سلاح‌های اتمی نیز تهدید دیگری برای نظم هسته‌ای جهان به شمار می‌رود. در کنفرانس پیمان منع گسترش سلاح‌های اتمی (NPT) در سال ۲۰۰۰، آمریکا و دیگر کشورهای مجز به سلاح هسته‌ای وعده دادند ۱۳ اقدام کاربردی در راستای عمل به تعهدات خود در این پیمان صورت دهند، اما در کنفرانس بعدی در سال ۲۰۰۵ جان بولتون، نماینده آمریکا در سازمان ملل اعلام کرد که این تعهدات اجرا نشدنی است. همین مسأله می‌تواند به بدبینی کشورهای بدون سلاح نسبت به کشورهای دارای سلاح منجر شود. از طرفی، افزایش نگرانی‌ها در مورد انتشار گازهای گلخانه‌ای، تقاضای روزافزون برای انرژی هسته‌ای را به عنوان یک انرژی پاک جایگزین تحریک کرده است. در حال حاضر ۵۰ نیروگاه هسته‌ای در هند و چین در دست ساخت هستند و ۱۳۰ نیروگاه دیگر در سطح جهان به زودی ساخته می‌شوند. اما آنچه نگران‌کننده است، خود رآکتورهای هسته‌ای نیستند، بلکه تأسیساتی هستند که سوخت هسته‌ای تولید می‌کنند.

اوباما در سخنرانی خود در سازمان ملل، در مورد نقش سرنوشت‌ساز ۱۲ ماه آینده در تعیین این که آیا تلاش‌های گسترده برای منع گسترش سلاح‌های اتمی به سرانجام خواهند رسید یا آن که این اقدامات به تشکیل یک موج هسته‌ای منجر خواهد شد، صحبت کرده بود. سال پیش رو مملو از تاریخ‌ها و وقایعی است که یا این برنامه را پیشرفت می‌دهد و یا آن را متوقف می‌سازد. این موضوعی است که گذشت زمان آن را بر ملا خواهد ساخت. ■

گراهام آلیسون، استاد علوم سیاسی و رییس مرکز بلفر دانشگاه هاروارد که در فعالیت‌های منع گسترش سلاح‌های اتمی پیش‌تاز است، به بررسی نظام هسته‌ای جهان و احتمال وقوع یک موج هسته‌ای پرداخته است.

به اعتقاد وی، باراک اوباما در سال نخست ریاست جمهوری خود، تا حدی به وعده دوران مبارزه انتخاباتی خود، یعنی تلاش برای برقراری رابطه با ایران عمل کرد؛ تلاشی که به منظور حل اختلافات حاشیه‌ای صورت گرفت تا در سایه آن، ایران و آمریکا بتوانند بر سر نگرانی‌های قانونی و مشکلات تاریخی خود صحبت کنند.

بدون شک، هدف آمریکا باز داشتن ایران از غنی‌سازی اورانیوم است که این امر با توجه به احساسات ملی‌گرایانه ایرانیان و دشمنی دیرینه با آمریکا و این حقیقت که آمریکا ارتش خود را در شرق و غرب این کشور مستقر کرده است، امکان‌پذیر نیست. بهترین راه حلی که غرب می‌تواند به آن امیدوار باشد این است که ایران را مجبور به انجام اقدامات اعتمادساز بنماید. در این زمینه ایران هم اظهار آمادگی کرده که حاضر است اورانیوم خود را برای غنی‌سازی بیشتر به خارج از کشور بفرستد. از طرفی، اوباما با وعده تشدید تحریم‌ها علیه ایران در صورت به نتیجه نرسیدن راه‌های دیپلماتیک، در باز داشتن اسرائیل از هرگونه تهدید به حمله علیه ایران موفق عمل کرده است.

آلیسون به تعریف هفت برنامه می‌پردازد که در مسیر نادرستی در حال حرکت هستند و هر کدام دستورالعمل‌های هسته‌ای موجود را نادیده می‌گیرند. این هفت برنامه عبارتند از: (۱) فرآیند هسته‌ای (صلح‌آمیز) ایران، (۲) رنسانس انرژی هسته‌ای، (۳) درس‌های جدید در مورد کاربردپذیری تسلیحات هسته‌ای در امور بین‌الملل، (۴) گسترش بدبینی و عقاید منفی در مورد نظام منع گسترش سلاح‌های اتمی، (۵) برنامه توسعه سلاح کره شمالی، (۶) افزایش روزافزون بی‌ثباتی در پاکستان و (۷) حضور بی‌پایان القاعده.

موشک‌های چینی عربستان!

هسته‌ای شدن ایران، به عقیده استاد آمریکایی دانشگاه هاروارد می‌تواند یک "موج هسته‌ای" در بسیاری از کشورهای خاورمیانه ایجاد کند. به عنوان مثال، عربستان سعودی کشوری است که نمی‌تواند در قبال هسته‌ای شدن رقیب خود ساکت بماند. اگر پیش‌شرط‌های فنی در نظر گرفته شوند، عربستان به احتمال زیاد بیشتر یک خریدار خواهد بود تا یک تولیدکننده. آلیسون از انجام مذاکراتی میان این کشور و پاکستان در مورد فروش یا انتقال یک "بمب اسلامی" سخن گفته است. به گفته آلیسون، در دهه ۸۰ عربستان به صورت مخفیانه به خرید نوعی موشک از چین با بُرد حدود ۲ هزار و ۵۰۰ کیلومتر اقدام کرده بود که هیچ استفاده نظامی دیگری جز حمل سلاح‌های هسته‌ای ندارد. آمریکایی‌ها ادعا دارند که حتی مصر و ترکیه هم می‌توانند ادامه‌دهنده این راه باشند.

همان‌گونه که محمد البرادعی، رییس سابق آژانس بین‌المللی انرژی اتمی عنوان کرده بود، تروریسم هسته‌ای، جدی‌ترین خطری است که جهان با آن روبه‌رو است. در همین رابطه، کنگره آمریکا در سال ۲۰۰۷ کمیسیونی به منظور منع گسترش سلاح‌های کشتار جمعی و تروریسم تشکیل داد. در گزارش سال ۲۰۰۸ این کمیسیون به دولت آمریکا، دو حکم تحریک‌آمیز مورد اشاره قرار گرفته